

paa hiint Stadium, ved at stemme mod Vedtagelsen af Grundlovsforandringerne, idet jeg antog, at den Modstand, som først blev reist, efterat hine Forandringer vare vedtagne, om de endog ikke vare traadte i Kraft, vilde blive mindre virksom, ja i Tidens Længde frugtesløs. Jeg skal ikke her nøiere udvikle dette; hiin Sag er nu afgjort; men jeg har været nødt til at komme tilbage til den, da jeg nu aldeles consequent kunde begrunde det Ja, jeg ved den endelige Afstemning agter at give, paa den Omstændighed, at, da Modstanden ikke var reist paa hiint Stadium, maatte den nu opgives, og at der nu altsaa maatte slaes ind paa en ganske anden Vej. Denne Udvei til at retfærdiggjøre mit Ja agter jeg imidlertid slet ikke at benytte. Var det efter min Overbeviisning ret og forsvarligt at fortsætte Modstanden ved at stemme Nei, skulde og burde Vissheden om, at Modstanden var frugtesløs, ikke bevæge mig til at stemme Ja, hvor jeg maatte mene Nei; men Sagen er for mig den, at Rigsdagen ved sin Bøtering i Grundlovsfagen har givet Plads for Discussion over Forsatningsudkastet. Ved denne Discussion er Spørgsmaalet for mig kommet til at stille sig noget forskjelligt fra den Maade, hvorpaa det under Forhandlingerne om Vedtagelsen af Grundlovsforandringerne stillede sig. Min Forestilling om Situationen i det hele, om Sagen selv, er bleven endeel klarere, deels ved den dybtgaaende Undersøgelse, den noie Drøftelse, som har fundet Sted i Udvalget, deels ved de Udtalelser, Ministeriet har fundet sig foranlediget til at gøre deels her i Salen, deels i Udvalget, og hvis Resultater foreligge i Betænkningen. Naar vi, hvad vi maae indrømme, i Medfør af tidligere Vedtagelser, maae gaae ind paa en Fællesforsatning, tør jeg ikke længere paastaae, at det var muligt at sætte nogen bedre igjennem end den, der er forelagt, navnlig naar det erindres, at den maatte indrettes saaledes, at den ogsaa fra Hertugdømmernes Side kunde accepteres, og at Ministeriet maatte gaae ud fra Forordningen af 26de Juli 1854 som et forefundet Udgangspunkt, Begivenhederne havde medført. Hvorledes disse Begivenheder have udviklet

sig, hvorledes Rigsdagen selv har medvirket dertil, er vistnok i Alles Erindring. Hermed vil jeg ikke have sagt, at det nu skulde være blevet mig klart, at det var en Umulighed at fremkomme med et Udkast af en anden og bedre Bessaffenhed end det, der er forelagt; men, hvad der er blevet mig klarere, er de Vanskeligheder og store Betæneligheder, der ere forbundne med at forhindre Realisationen af dette Udkast, som nu for mig, jeg nægter det ikke, er kommen til at staae i et noget gunstigere Lys. Jeg skal ikke gaae ind paa Udkastets Enkeltheder for at begrunde dette; jeg troer, at Udkastet har faaet sin tilstrækkelige Belysning i Betænkningen. Udvalgets Betænkning i sin Heelhed maa retfærdiggjøre mit Ja, maa retfærdiggjøre mig, naar jeg siger, at jeg nu ikke drifter mig til at fortsætte Modstanden mod det omhandlede Udkast. Heraf følger imidlertid endnu ikke, at jeg skulde stemme et freidigt Ja; jeg giver min Stemme, som jeg troer at burde give den, stillet mellem to Alternativer, hvoraf man vælger det, som man troer vil medføre den mindste Fare. Det er muligt, at Fremtiden vil vise, at en Fællesforsatning ikke kan bestaae; men vi have jo underkastet os Nødvendigheden af at gøre et Forsøg paa, om den kan realiseres. Fra vor Side skulle vi ikke bidrage til, at Forsøget skal strandre, og dette Forsøg, denne Prøve er jeg nu ikke vis paa kan gøres med et Udkast af en anden Bessaffenhed end det, der her omhandles. Derfor anseer jeg det for høist uvovelt i den sande Friheds Interesse at modsætte sig det, og jeg stemmer derfor Ja i det Haab, at Udkastet vil danne et Grundlag for en fremtidig Udvikling i den sande Friheds Interesse, og i den Fortrøstning, at dets Kraftræden vil være det sikreste Middel mod den Reaction, som vi ellers kunde frygte for at ville indtræde.

B. Christensen: Jo mere jeg har læst og nu hørt i denne Sag, destomere kommer jeg uvilkaarligt til at tænke paa en Bemærkning, som den ærede Cultusminister forleden gjorde mod mig, en Bemærkning, der gik ud paa, at han ikke tvivlede om, at jeg til sin